

PE MARGINEA UNEI LEGI RECENTE (IULIE 2005)*

*RĂZVAN THEODORESCU***

La 13 iulie 2005, prin Decretul n-rul 621¹, președintele României a promulgat „Legea privind declararea zonei de amplasare a monumentelor istorice din Nordul Moldovei ca obiectiv de interes național” (Legea n-rul 235/13 iulie 2005²). Era omologată, astfel, o inițiativă, parlamentară mai veche, din fosta legislatură, reluată la începutul acestui an și pe care am susținut-o atât în calitate mea de profesor de istoria artei și culturii vechi românești și europene, cât și în aceea de senator de Botoșani, fost senator de Iași și, înainte de toate, în cea de urmaș al unor răzeși și intelectuali nemțeni, ieșeni și botoșăneni, ca și de cercetător al ținutului sucevean.

Am făcut aceste precizări întrucât monumentele istorice din județele Neamț, Iași, Botoșani și Suceava sunt cele care fac obiectul acestei legi ce reglementează, în primul rând, modul de finanțare a restaurării unor faimoase lăcașuri de însemnătate națională.

Dincolo de valoarea lor intrinsecă, dincolo de faima lor mondială, știu că vecinătatea acestui spațiu cu viitoarea graniță nordică și răsăriteană a Uniunii Europene, spre Ucraina și spre Republica Moldova, va transforma Moldova septentrională într-o zonă de turism cultural internațional, reabilitările imperios necesare – în domeniul restaurării propriu-zise, în cel al construcțiilor de drumuri, aeroporturi, căi ferate – fiind asigurate prin sume care trebuie să fie consistente, pe măsura importanței acestor edificii venerabile, locuri memoriale de toți știute, situri unde istoria și geografia se împletesc.

Precizez că potrivit acestei legi se constituie un așa numit “Comitet Nordul Moldovei”, structură fără personalitate juridică, cu rol consultativ. Mă voi referi aici în mod special la județul Botoșani și pentru că am onoarea de a-l reprezenta trecător în Parlament, dar și pentru că a fost și este cu siguranță cel mai vitregit în ansamblul celor patru județe nord - moldave. Aici, ca și în toate celelalte cazuri, s-au ales anumite unități administrativ – teritoriale ce prezintă prioritate în sensul legii.

Între acestea voi aminti în primul rând, orașul Botoșani, cu cea mai mare încărcătură și amintire culturală din tot arealul românesc, centrul unui loc în care au văzut lumina zilei cele două genii absolute ale poporului nostru, poetul național și istoricul național; legat de această împrejurare semnalez, că mai este delimitată aici zona Curtești – satul Agafton, existând astfel premiza creării unui

* Articol inedit.

** Academician - București.

¹ Publicat în „M.O.R.”, partea I, anul 173 (XVII), n-r 663/ 26 iulie 2005, București, p. 7.

² Publicată în *idem*, pp. 2-6.

eventual traseu turistic Botoșani – Ipothești – Agafion, cu includerea eminescenelor spații care sunt pădurea și lacul din vecinătatea satului natal al autorului „Luceafărului”, dar și cu amenajarea – mai demult propusă de mine, pe când eram ministrul Culturii și Cultelor – a unui „sat monastic” care să salveze admirabilele case țărănești vechi de o sută sau două sute de ani din așezământul monahal unde Eminescu își cerceta neamurile. După cum, iarăși, nădăjduiesc că foarte curând superbe fresce din biserica ștefaniană a Mănăstirii Popăuți vor fi în întregime puse în lumină – și poate, cine știe, vor fi valorificate muzeistic chiar și descoperitele fundații arhitectonice de aici – într-o margine de oraș care a devenit o autentică grădină. Se adaugă zona Brăeștilor – unde sper, iarăși și iarăși, biserica de lemn atât de armonioasă va primi sumele necesare pentru refacere -, cea istorică a Coșulei – acolo unde era găsită o tălmăcire din Herodot și unde picturile murale, ca și casa egumenească necesită intervenții urgente -, cea a pitorescului sat Copălău, a Havâmei, a Văculeștilor, a Vornicenilor, a microzonelor Hilișeu – Horia și Roma – Cotârgaci. În fine, au fost selectate, în mod firesc, aria orașului Dorohoi, unde biserica Sf. Nicolae a lui Ștefan cel Mare, cel cinstit de toți românii nu de mult (2004) este și ea în curs de restaurare – poate într-un ritm prea puțin alert – și acolo unde memoria recent contemporanului George Enescu (2005) este evocată de casa – muzeu refăcută doar prin osârdia autorităților, și aria Ștefăneștilor, locul de naștere a lui Ștefan Luchian, unde remarcabila colecție de artă va trebui asigurată mai bine din punct de vedere expozițional, cea a Voronei – centru școlar exemplar pentru toate comunele României, acolo unde se află una dintre cele mai încântătoare mănăstiri din Moldova, impecabil gospodărită de monahiile locului.

Ceea ce regret, trebuie să mărturisesc, este faptul că din anexa numărul 7 a legii au fost omise cel puțin două zone de interes istoric și cultural maxim: este vorba de Rădăuți Prut, cu apropiata localitate a Horodiștei unde se află exemplara casă – muzeu a unui sfânt roman aici născut, ajuns și prislăvit tocmai în deșertul Iudeii sau cu abandonatul conac al neamului lui Ion Pillat de la Miorcani și mai este vorba de Mihăileni, târgul multicultural și multiconfesional creat la finele secolului al XVIII-lea, răscumpărând într-un fel, pierderea în 1775, a altor centre economice de dincolo de Siret, în ceea ce avea să fie Bucovina austriacă.

Suntem, cum se vede, în orizontul așteptării. Noua lege ne va da ceea ce trebuia să vină de mult timp, iar ținutul Botoșanilor va fi, în sfârșit, un șantier al restaurărilor de valori prea puțin cunoscute și un spațiu al turismului cultural, singurul care ne poate aduce un dublu și esențial capital: de bani și de imagine.

About one recent Law (July 2005) (Summary)

The author presents "The Law of the pronouncing a North Moldavia Zone, with historical monumnets, as a national touristic objective" (Law n-r 235/July 13, 2005). In accordance to this law, 13 touristic places from Botoșani County have been declared national touristic objectives, financed by the Romanian government.